

# Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2025/26:22

Fredagen den 23 januari

---

## § 1 Utrikesfrågor

**Utrikesminister Maria Malmer Stenergard**

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för utrikesfrågor  
den 15 december 2025**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för  
utrikesfrågor den 29 januari 2026**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar utrikesminister Maria Malmer Stenergard med medarbetare hjärtligt välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden. Vi börjar med en återrapport.

Anf. 2 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! God morgon. EU-nämnden har mottagit skriftlig återrapportering från rådets möte den 15 december. Jag har ingenting att tillägga.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen! Jag tror att både utrikesministern och vissa ledamöter i nämnden har begränsat med tid, eftersom de ska hinna till interpellationsdebatter i kammaren. Vi gör detta så smidigt – och korrekt – som möjligt.

Vi går nu till dagordningspunkt 3, Aktuella frågor.

Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! På dagordningen står tre diskussionspunkter: Rysslands aggression mot Ukraina, situationen i Mellanöstern samt Storasjöregionen. Vi har så här långt inte fått information om att den höga representanten väntas ta upp något under punkten om aktuella frågor.

Anf. 5 ORDFÖRANDEN:

Vi går till dagordningspunkt 4, Rysslands anfallskrig mot Ukraina.

Anf. 6 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Vi befinner oss i ett allvarligt läge, där mycket står på spel för Ukrainas framtid och för säkerheten i Europa.

Regeringen verkar fortsatt för en rättvis och hållbar fred. Den måste vara grundad i folkrätten, inklusive FN-stadgan, och respektera Ukrainas

suveränitet och territoriella integritet samt värna europeisk säkerhet. Samarbete med USA och inom the coalition of the willing har en avgörande roll i fredssamtalen.

Vi befinner oss också i ett läge där Rysslands internationella ställning har försvagats. Utvecklingen i Iran och Venezuela har visat på skörheten i Rysslands allianser, samtidigt som bristerna i ryska luftvärnssystem blivit mer skönjbara. Den ryska ekonomin går in i 2026 ännu svagare än tidigare, och kriget i Ukraina fortsätter att kosta oerhörda ryska förluster i döda och sårade.

Trots detta visar Ryssland fortfarande inget intresse för vare sig fred eller vapenvila – tvärtom. Ryssland fortsätter med sina storskaliga attacker mot ukrainska städer, ukrainska civila och ukrainsk kritisk infrastruktur. Ukraina har tydligt visat att man är redo för fred, men för att komma dit behöver vi ändra den ryska kalkylen.

Regeringen driver på för att EU ska fortsätta att öka pressen på Ryssland. EU bör i nära samordning med G7 så snart som möjligt gå vidare med ett 20:e sanktionspaket. Det 20:e sanktionspaketet bör omfatta ett fullt maritimt tjänsteförbud mot alla fartyg som transporterar kolväten såsom olja och gas från Ryssland. Det bör också inkludera skärpta åtgärder mot rysk export av gödningsmedel till EU och ett totalförbud mot export av alla varor som i sanktionerna listats som lyxprodukter. Dessa åtgärder skulle slå mot den ryska krigsekonomin och sända en viktig politisk och moralisk signal. Vi måste också fortsätta att motverka Rysslands förmåga att kringgå sanktionerna.

Regeringen verkar vidare för ett ökat stöd till Ukraina. Det är av stor vikt att Ukraina får de resurser som krävs för att fortsätta försvara sin frihet och Europas säkerhet. Regeringen välkomnar att Europeiska rådet i december enades om ett nytt lån om 90 miljarder euro till Ukraina för 2026 och 2027 och verkar för att detta ska färdigställas så snart som möjligt. Det är viktigt att finansieringen utgår från Ukrainas behov, att den kan användas till både budgetära och militära utgifter och att den är flexibel.

Vi behöver dock göra mer. Det bilaterala stödet till Ukraina från såväl Sverige som andra medlemsstater måste fortsätta. Regeringen har för 2026 och 2027 säkerställt 40 miljarder kronor i militärt stöd årligen. Därtill har regeringen ökat det civila biståndsfinansierade stödet till minst 10 miljarder kronor årligen för 2026 och 2027.

Fredsförhandlingarna har återigen visat vilken vikt Ukraina fäster vid anslutningsprocessen till EU. Regeringen fortsätter att verka för att de första förhandlingsklustren för både Ukraina och Moldavien snarast öppnas, följt av samtliga kluster i linje med kommissionens rekommendation.

Regeringen välkomnar också att det tekniska arbetet för att komma vidare i anslutningsprocessen fortskrider. Ukrainas EU-anslutningsprocess är en investering i fred, och den är avgörande för vår och Ukrainas säkerhet.

Avslutningsvis fortsätter regeringen att verka för ansvarsutkrävande för ryska brott i Ukraina och för ett snabbt återvändande av de olagligt bortförda och tvångsförflyttade ukrainska barnen. Ansvarsutkrävande och de bortförda barnens återvändande är ett måste för att uppnå en rättvis och hållbar fred.

Anf. 7 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för redogörelsen!

Precis som utrikesministern uttrycker är det verkligen viktigt att fortsätta öka trycket på Ryssland och att även upprätthålla stödet till Ukraina. Vi står såklart som vanligt helt bakom regeringen i detta.

Vi kan konstatera att det är en väldigt turbulent tid i utrikespolitiken och i internationell politik. Det är knappt att man vet hur den här dagen ska sluta. Bara i går hann ju saker ta ett antal vändningar när det gäller olika nyheter som vi väl kommer att få anledning att återkomma till även på det här samrådet. Därför blir det också så otroligt viktigt att EU:s medlemsländer klarar av att stå enade.

Vi känner ändå viss oro för detta, inte minst utifrån Ungerns agerande, men även inför risken att andra länder tar efter. Det är därför beklagligt att man inte lyckades få till reparationslånen, även om vi såklart tycker att det är väldigt bra att man fick till dessa 90 miljarder.

Jag har en fråga kopplad till de 90 miljarderna. Vi instämmer helt i att de behöver vara flexibla, och jag undrar om det finns någon risk för att de inte blir det. Hur går diskussionerna? Jag har uppfattat det som att det på FAC-mötet kommer att diskuteras vad som ska gälla för de 90 miljarderna. Finns det risk att de på olika sätt blir villkorade? Det skulle vara intressant att höra.

Anf. 8 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Vi ger självklart ett stort stöd till regeringen när det gäller att driva sin linje. Vi står helt bakom den.

Ett medskick är att uppmuntra Ukraina att vara väldigt varsamma med vad de går med på i det här läget och att inte till hundra procent lita på USA och Ryssland. Det tror jag dock att vi alla är väldigt medvetna om. Det är givetvis också oerhört viktigt – det kan aldrig sägas för många gånger – att inga diskussioner om Ukraina förs utan att Ukraina deltar.

När det gäller frågan om luftvärn är ju Rysslands luftvärn försvagat. Vi kan konstatera att det förekommer attacker. Jag undrar om man inte bör lyfta Ukrainas förmåga att svara på detta luftvärn, och jag undrar hur den diskussionen ser ut.

Jag undrar även om utrikesministern kan säga några ord om hur hon uppfattar att arbetet med tribunalen går.

Anf. 9 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Från Vänsterpartiets sida vill vi understryka att det är viktigt att Sverige fortsätter att arbeta för att de frysta ryska tillgångarna kommer Ukraina till del, även efter misslyckandet i december.

Anf. 10 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Jag tackar för frågorna! Jag börjar med Alexandra Völkers fråga. Det pågår en diskussion angående hur de 90 miljarderna ska kunna användas, och den kommer att fortsätta. Som jag sa är det viktigt för Sverige att det fortfarande går att vara flexibla och att inte Ukrainas möjligheter att upphandla materiel från tredjeland, eller materiel med hög andel komponenter från tredjeland, undermineras.

Det är väl känt att det finns olika syn på fri handel respektive någon form av europeisk protektionism. Det återspeglas också i denna

diskussion. Många medlemsstater trycker dock på för att lånet ska kunna användas utifrån Ukrainas behov och därmed alltså vara flexibelt.

När det gäller tribunalen togs ett viktigt steg i föl, när Europarådet och Ukraina undertecknade ett avtal om att upprätta en särskild tribunal för aggressionsbrottet mot Ukraina. Sverige har aktivt deltagit i detta arbete, som handlar om ansvarsutkrävande av de ryska politiska och militära ledare som har fattat beslut om anfallskriget. Det här är en tämligen unik konstruktion.

Ett annat viktigt framsteg är antagandet av en konvention om inrättande av en skadeståndskommission. Den har redan undertecknats av totalt 36 stater, inklusive Sverige och EU. Sverige har aktivt bidragit till att upprätthålla denna kommission.

Tribunalens arbete har mer eller mindre nyligen startat, men det är naturligtvis oerhört prioriterat för regeringen och en rad andra länder.

När det gäller de frysta ryska tillgångarna delar regeringen den uppfattning som fördes fram här, alltså att diskussionen måste fortsätta. Det är det enda rättvisa, för Ryssland ska betala för sitt krig. Det är en fråga som vi också fortsatt kommer att driva i EU.

Nu kommer jag till Anna Lasses synpunkter när det gäller ukrainskt luftvärn. Sveriges militära stöd omfattar betydande stöd inom just luftvärn. Det gäller till exempel donationer av robotsystem 97 och robotsystem 70. Under förra året fattade Sverige även beslut om att anskaffa betydande luftvärnsmateriel för att donera till Ukraina. Det gäller till exempel systemet Tridon, vars första leveranser förväntas under året.

Vi har även bidragit till PURL med 3,3 miljarder kronor, vilket ledamöterna känner till. Paketen som Sverige har finansierat innehåller också luftvärnsmateriel. Sverige bidrar även till andra multilaterala upphandlingsalternativ som anskaffar luftvärnsmateriel. Regeringen arbetar nu med nästa militära stödpaket, och centralt i det arbetet är såklart Ukrainas egna uttryckta behov.

#### Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går till dagordningspunkt 5, Situationen i Mellanöstern.

#### Anf. 12 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Utvecklingen i Iran är djupt oroande. De landsomfattande protesterna – de största på decennier – har brutalt slagits ned av regimen. Det exakta antalet döda är ännu oklart, men det uppgår till flera tusen. Med våld och repression har den iranska regimen för tillfället kväst protesterna.

EU:s budskap förblir glasklart: Yttrandefrihet och demonstrationsfrihet får aldrig mötas med våld. Utrikesministermötet blir ett tillfälle att se över vilka ytterligare åtgärder EU kan vidta för att öka det internationella trycket på Iran.

Sverige driver på för en snabb och tydlig respons från EU, inklusive genom ytterligare sanktionsåtgärder. Vi är medförslagsställare till ytterligare EU-sanktioner under den särskilda regimen med anledning av MR-situationen i Iran. I enlighet med riksdagens tillkännagivande kommer

vi också återigen att lyfta upp att IRGC ska listas under EU:s sanktionsregim mot terrorism.

2025/26:22  
23 januari

Vad gäller president Trumps initiativ om inrättandet av en så kallad Board of Peace är det tydligt att denna har en bredare ansats än bara Gaza och resolution 2803. Sverige har inte formellt svarat på inbjudan. Vi kommer att diskutera saken i EU och tillsammans med andra likasinnade. Som statsministern redan har framfört kommer Sverige dock inte att underteckna den stadga för Board of Peace som har presenterats – åtminstone inte i den form som texten har nu. Det är uppenbart att det finns stora folkrättsliga betänkligheter med initiativet. Jag vill också framhålla att det är FN som har ansvar för att bevara internationell fred och säkerhet.

Samtidigt som vi har betänkligheter kring Board of Peace är det viktigt att Sverige och EU fortsätter att stödja steg mot en hållbar fred i Gaza i linje med resolution 2803. Regeringen välkomnar därför att en palestinsk teknokratisk övergångsadministration för Gaza har skapats. Den palestinska övergångsadministrationen behöver stöd för att kunna leverera verkliga förändringar för civilbefolkningen i Gaza. Inte minst är det viktigt att omfattande humanitärt stöd kommer in.

Trots vapenvilan och välkomnade förbättringar i det humanitära tillträdet är situationen för civilbefolkningen i Gaza mycket svår. Israeliska begränsningar hindrar fortsatt viktiga delar av responsen, och detta är oacceptabelt. De israeliska restriktioner som hindrar internationella civilsamhällesorganisationers verksamhet i Palestina riskerar att få stora konsekvenser. Vi har ställt tydliga krav på obehindrat humanitärt tillträde för FN, internationella NGO:er och humanitära partner.

Regeringen kommer att fortsätta sätta press på den israeliska regeringen att leva upp till sina skyldigheter i enlighet med folkrätten. Även i denna andra fas av fredsplanen för Gaza kommer Sverige och EU att fortsätta trycka på att folkrätten måste respekteras, att den palestinska myndigheten ska inkluderas samt att en splittring av Gaza och Västbanken, samt inom Gaza, ska motverkas. Det är även grundläggande att Hamas avväpnas och att Gaza demilitariseras. Hamas kan inte ha en plats i ett framtida styre av Gaza.

Regeringen kommer att fortsätta verka för ytterligare sanktionslistningar mot dem som stöder, underlättar eller möjliggör våldshandlingar av Hamas eller Palestinska islamiska jihad. Regeringen stöder förstärkta mandat för de civila insatserna EUBAM Rafah och Eupol Copps. Sverige är redo att bidra med ytterligare personal till dessa.

Ett viktigt reformarbete av den palestinska myndigheten består. Regeringen och EU stöder detta arbete. Om PA ska kunna reformeras krävs finansiella resurser. Den palestinska ekonomin befinner sig på randen till kollaps, vilket till stor del beror på att Israel håller inne palestinska skattemedel. EU fortsätter att uppmana Israel att frigöra de palestinska skattemedlen och att lätta på de handelspolitiska restriktionerna.

Vi ser en viss positiv utveckling från Israel vad gäller att reagera mot det mycket omfattande bosättarvåldet, men kraftigare åtgärder krävs för att vända den allvarliga utvecklingen. Sverige kommer att fortsätta driva på för ytterligare EU-sanktioner mot extremistiska bosättare liksom mot extremistiska israeliska ministrar.

Regeringen ser med oro på situationen i nordöstra Syrien, där strider pågått mellan regeringsstyrkor och kurdiska styrkor de senaste veckorna.

De våldsamheter som drabbat civila är oförsvarliga. Vi välkomnar de överenskommelser som parterna ingått och uppmanar båda parter att respektera dessa. Civila måste skyddas. Den syriska befolkningen i regionen och EU har ett gemensamt intresse av ett stabilt, säkert och enat Syrien som utvecklas i en demokratisk och fredlig riktning. Vi behöver ett Syrien som är inkluderande och säkert för alla, oavsett religiös eller etnisk identitet. Både Sverige och EU har i dialog med syriska företrädare varit tydliga med våra förväntningar på att överenskommelser som ingåtts kommer att efterlevas. En säker överföring av kontrollen över lägren i de tidigare SDF-kontrollerade områdena måste tillses.

Anf. 13 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag börjar med Iran. Framför allt handlar det om att lyfta frågan om IRGC. Naturligtvis stöttar vi det. Vi hoppas givetvis att man ska driva på i den frågan ordentligt. Det är oerhört tragiskt att denna terrorlistning inte redan finns. Hur bedömer utrikesministern att stämningen är nu? Finns det möjlighet att få EU att gemensamt terrorlista IRGC?

För Centerpartiets del är det naturligtvis fullständigt uteslutet att Sverige skulle gå med i Trumps fredsråd som det ser ut just nu. Vi stöttar regeringen där. Naturligtvis är det oerhört viktigt att vi fortsätter att stå upp starkt för det multilaterala systemet och folkrätten och driva detta.

Jag skulle vilja ”väcka” vår avvikande ståndpunkt när det gäller associeringsavtalet och Israel, eftersom det fortfarande är så problematiskt när det gäller bland annat bosättare, pengarna till den palestinska myndigheten och naturligtvis tillträde och hur man behandlar organisationer som vill hjälpa till.

När det gäller Syrien är situationen naturligtvis oerhört allvarlig. Hur ser utrikesministern på det faktum att vi nu har ett antal IS/Daish-personer som är på fri fot? USA har åtminstone tidigare deklarerat att man vill dra sig tillbaka från Syrien. Hur uppfattar utrikesministern att situationen ser ut där på lite längre sikt?

Anf. 14 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Som sagt har det hänt mycket den senaste tiden och de senaste dagarna. Detta är verkligen en omfattande punkt.

Jag börjar med Iran. Det är verkligen fruktansvärt att se hur regimen i Iran än en gång använder sitt våldskapital för att fullkomligt slå ned sin befolkning och försöka utöva kontroll över den. Samtidigt är människor verkligen otroligt modiga som vågar gå ut och demonstrera trots att det är så här regimen agerar. Det är verkligen en tydlig markering av att man vill ha ett nytt Iran och en frihet.

Väldigt mycket av det som sker i Iran är verkligen bekymmersamt, även den totala nedsläckningen av internet. Syftet är att ytterligare öka kontrollen, utöva våld mot befolkningen helt utan insyn och försvåra människors möjlighet att kommunicera med varandra.

Det har förts en hel del diskussioner om huruvida det finns saker man skulle kunna göra för att tillgängliggöra internet på något sätt, utöver att markera mot Iran såklart – det vet vi att regeringen har gjort. Förutom att man markerat mot Iran att internet måste slås på igen har det förts diskussioner om huruvida man skulle kunna göra saker och ta initiativ för att

möjliggöra tillgång till internet. Jag undrar om det är någonting som kommer att diskuteras bland EU:s medlemsstater och om det finns något land som har tagit något sådant initiativ.

Dessutom undrar jag lite över vilka åtgärder som diskuteras. Finns det något annat utöver de här sanktionerna och terrorlistningen, som jag strax återkommer till? Ser man exempelvis över finansiella tillgångar inom EU? Vad ligger på bordet i diskussionerna om att öka pressen på regimen?

Frågan om terrorlistningen har vi drivit länge. Jag håller med Anna Lasses om att det faktiskt är helt obegripligt att den ännu inte finns. Men nu om någonsin borde det verkligen finnas möjlighet och fog för att terrorlista IRGC. De agerar som en terrororganisation och borde därför också klassas som en sådan. Var ligger motståndet? Går det att nämna länder? Vad i själva frågan är det som orsakar motstånd? Det är ett faktum att Iran har använt sig av gisslandiplomati, och det har haft viss betydelse. Jag vet att det är någonting som har diskuterats inom EU tidigare. Men ni får gärna tydliggöra lite vad som utgör motståndet just nu och om det finns några möjligheter.

Det var ett bra klagörande från utrikesministern av regeringens ståndpunkt angående Board of Peace. Utrikesministern tydliggjorde att det är FN som har till uppgift att upprätthålla folkrätten och att vi inte får konkurrera med FN. Dessutom är det en otroligt märklig stadga med Trump som evig ledare för detta råd. Det finns otroligt mycket som är väldigt problematiskt med det här. Det blir nu verkligen otroligt viktigt att EU klarar av att stå upp mot det. Det handlar inte bara om vad som händer nu, utan det handlar verkligen om framtiden.

När det gäller situationen i Israel och Palestina finns det absolut vissa saker som har gått framåt. Som utrikesministern uttryckte är det något bättre med det humanitära tillträdet. Men det finns fortfarande otroligt stora svårigheter. Vi ser också att den israeliska politiken fortsätter att gå i helt fel riktning. Det har nyligen tagits beslut i Knesset som ytterligare klyver Västbanken och försvårar en tvåstatslösning, och de strider verkligen också mot folkrätten. Det är konstaterat att bosättningarna är olagliga och måste avyttras. Det här är en otroligt bekymmersam utveckling.

Jag undrar hur regeringen ser på Israels agerande och vilka åtgärder man är beredd att vidta. Som sagt fortsätter verkligen politiken inom Israel att gå åt fel håll.

Precis som Centerpartiet hänvisar vi till våra tidigare avvikande ståndpunkter. Vi kommer även i dag att anmäla avvikande ståndpunkt om inte regeringen har ändrat sig i frågan om associeringsavtalet. Även i frågan om att stoppa handeln med varor från bosättningar på ockuperade områden står vi såklart fast, men vi hoppas såklart att regeringen ansluter sig till vår ståndpunkt.

Apropå saker som hänt de senaste dagarna: I går presenterades Trumps plan för Gaza. Det var bland annat Jared Kushner som var med och presenterade planen för hur Gaza ska bli ett turistparadis. Det är otroligt viktigt att EU markerar mot de här planerna. Återuppbyggnaden av Gaza måste ske för Gazaborna, inte för någon form av lyxturism. Det är faktiskt helt sjukt att man ens ska behöva säga det, men just nu är det så. Jag hoppas att även regeringen anser det och att EU kan markera tydligt även mot detta.

Det är väldigt bra att Syrien nu är med i den muntliga ståndpunkten. Det var det inte i går, även om frågan såklart kom upp i utskottet. Det är klart att det som just nu sker i Syrien får jättestor påverkan på situationen i Mellanöstern i stort. Vi har under lång tid uttryckt stor oro över situationen för minoriteter i Syrien med den nya regeringen. Vi menar att övergången efter Assads diktatur måste vara inkluderande och verkligen spegla Syriens etniska och religiösa mångfald. Rättigheterna för kurder, araber, druser, alawiter, kristna och andra minoriteter måste verkligen garanteras. Deras mänskliga rättigheter måste garanteras, både konstitutionellt och i praktiken.

De massakrer som har genomförts visar verkligen tydligt de risker som finns. De är inte isolerade händelser, utan de är verkligen en del av ett mönster. Även de attacker som har skett på det kurdiska självstyret menar vi att EU måste fördöma. Vi måste också komma ihåg att det kurdiska självstyret var helt avgörande för att besegra IS/Daish, och nu får vi inte svika dem när de attackeras. En konsekvens av de pågående attackerna är massflykt, bland annat från lägret al-Hol. Det är otroligt allvarligt.

Det är alltså en otroligt allvarlig och helt oacceptabel utveckling i Syrien som vi verkligen måste markera mot kraftigt. Därför skulle jag vilja höra lite tydligare hur man nu diskuterar inom EU. Vi har ju lyft ett antal sanktioner. Hur går diskussionerna, och hur ser man på vägen framåt när det gäller övergången i Syrien?

Anf. 15 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

När det gäller Iran är det viktigt att internet kommer tillbaka, så att berättelserna om vad som hänt kommer ut. EU måste ta tag i frågan om hårdare sanktioner mot regimen och – som flera redan har nämnt – terrorstämplingen av det iranska revolutionsgardet. Regeringen måste göra allt den kan för att frågan ska komma upp i EU och beslutas.

När det gäller Gaza bryter Israel konsekvent mot vapenvilans villkor. Det är viktigt att EU ökar pressen på Israel, så att humanitär hjälp får tillträde samtidigt som dödandet av palestinier upphör. I princip varje dag sedan vapenvilan ingicks har någon israelisk attack genomförts. Denna vecka kom också nyheten att UNRWA:s kontor i östra Jerusalem rivits av israeliska myndigheter.

Fredsrådet anser vi också att Sverige och EU måste motsätta sig deltagande i.

Även jag vill anmäla avvikande ståndpunkt när det gäller handelsavtalet med Israel. Vi vill att den svenska regeringen verkar för att EU upphäver handelsavtalet med Israel.

Jag är glad över att Syrien nämndes muntligt här trots att det inte fanns med i ståndpunkten tidigare. Sverige och EU måste bidra aktivt för fred och för att striderna ska upphöra utan egenintressen. Det finns stor risk för ett stort humanitärt lidande och folkfördrivning. Som nämndes har i samband med striderna tusentals IS-terrorister blivit fria, och det är mycket oroväckande. EU måste nu agera för att stödja det kurdiska styret, som försöker upprätthålla lag och ordning.

Anf. 16 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Från Miljöpartiets sida tycker vi också att det var bra att Syrien togs upp muntligen. Jag instämmer i det som Vänsterpartiet framförde om Syrien.

Vad gäller Iran menar vi att EU behöver se till att skärpa sanktionerna. Vi tycker att det är bra att man även här betonar vikten av att terrorklassa IRGC. Vi tycker också att det är viktigt att försöka hitta samsyn och stöd vad gäller hur man får EU:s håll kan säkerställa att kryphål kring sanktionerna täpps till och att åtgärder vidtas mot iranska diplomater och ambassadörer som försöker tysta oppositionen i Europa. Vi vill även uppmana till att man inom EU-länder stoppar utvisningar till Iran, säkerställer asylrätten och erbjuder humanitära visum och skydd.

Vad gäller Israel och Palestina är det viktigt att markera kraftfullt mot begränsningar och regelrätta attacker riktade mot FN-organ och FN-organisationer. Vi menar att tydlighet inte riktigt räcker; vi behöver få till ett stopp på associeringsavtalet. Det behöver helt enkelt bli kännbart. Det är lite märkligt att man pausar arbetet med associeringsavtalet till förmån för att implementera 20-punktsprogrammet, eftersom vi har sett att Israel konstant bryter mot detta.

Jag har en fråga. Vet utrikesministern med medarbetare hur många svenskar som bor i israeliska bosättningar på Västbanken inklusive östra Jerusalem samt Golanhöjderna? Den belgiska ambassaden skickade ett brev till belgare i bosättningarna och förklarade att de inte var registrerade på giltig adress, eftersom bosättningarna är olagliga enligt internationell rätt, och att de skulle avlistas från belgiska UD:s listor och inte kunna räkna med konsulär hjälp eller liknande. Därför undrar jag om det finns vetskap om hur det ser ut med svenskar som är bosatta där.

För tydlighetens skull: Jag anmäler avvikande ståndpunkt.

Anf. 17 ORDFÖRANDEN:

Jag tror att vi behöver koncentrera oss på samrådet inför FAC och möjligen inte på Sveriges konsulära förhållande gentemot enskilda svenskar på Västbanken.

Anf. 18 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Det var många viktiga medskick, men jag fokuserar på de frågor som har ställts.

Låt oss börja med IRGC. Den senaste tidens utveckling aktualiserar naturligtvis frågan om en terrorlistning av organisationen. Som EU-nämnden väl känner till fanns det länge ingen rättslig grund för att fatta beslut om att lista IRGC under EU:s sanktionsregim mot terrorism. Nu menar vi, med flera andra, att det finns en sådan grund.

Eftersom IRGC är en statlig organisation med konstitutionell status i Iran finns det dock de som oroar sig över vilka politiska och diplomatiska konsekvenser det skulle få om man fortsätter att förhandla med Iran när det gäller att kunna förhandla med Iran för att till exempel förhindra landet att utveckla kärnvapen.

Från svensk sida vill vi dock, inte minst i ljuset av den senaste utvecklingen, att steget tas. Jag noterar att Europaparlamentets talman Metsola har skickat ett brev till de andra EU-institutionerna där en terrorlistning av IRGC är en av de åtgärder som föreslås.

Det finns nu som sagt ett momentum för skarpa åtgärder mot Iran, och det kommer vi att försöka utnyttja för att skapa verklig förändring. Det kommer att vara en tydlig uppmaning till mina EU-kollegor när vi ses i nästa vecka.

När det gäller frågan om rymningar har vi noterat uppgifterna om att ett antal fångar ska ha rymt från ett fängelse där individer med kopplingar till IS hålls, och vi följer utvecklingen noggrant. Sverige deltar aktivt i den globala koalitionen mot Daesh, som har stort fokus på IS i Syrien. Både den syriska övergångsregeringen och SDF är medlemmar i organisationen.

Det är mycket allvarligt att regimen har valt att stänga ned internet och delvis också telefoni. Det har också försvårat vår insyn i vad som faktiskt sker, och det är naturligtvis högst avsiktligt från regimen sida. Vi ser inom EU kontinuerligt över vilka verktyg och möjligheter vi har för att på bästa sätt stödja den iranska befolkningen och för att, som jag nämnde, öka det internationella trycket på regeringen i Iran. Jag ser detta utrikesministermöte som ett tillfälle att lyfta just detta.

När det gäller iranska frysta tillgångar i EU är de en del av de omfattande EU-sanktionerna. I nuläget omfattas flera hundra individer av sanktionsåtgärderna, och de väntas som nämnts utökas ytterligare vid utrikesministermötet. Med anledning av de omfattande sanktioner som har funnits mot Iran under en längre tid är iranska tillgångar i EU generellt sett högst begränsade. Just nu pågår ingen diskussion om till exempel omhändertagande av tillgångarna på motsvarande sätt som det har funnits en diskussion om ryska tillgångar.

Jag går nu över till frågan om Israel och Hamas. Vi måste hålla trycket uppe på Hamas, inte minst genom sanktioner. Hamas måste, som jag sa, avväpnas och kan inte ha en plats i ett framtida styre av Gaza. Regeringen stöder arbetet för att införa ytterligare EU-sanktioner mot Hamas och Palestinska islamiska jihad, som jag sa.

I förhållande till Israel måste EU fortsätta att agera på det sätt som bäst främjar att vapenvilan består, att folkrätten respekteras och att storskalig nödhjälp kommer in. Regeringen stöder kommissionens ansats att låta de åtgärder som EU har föreslagit, inklusive suspendering av associeringsavtalet, ligga kvar på bordet men att inte driva dem aktivt. Det ger EU fortsatta påverkansmöjligheter samtidigt som det är viktigt att EU inte agerar på ett sätt som riskerar att försvåra överenskommelsens genomförande. Min bedömning är att det absolut inte heller skulle finnas politiskt stöd för att gå vidare med ett stopp för associeringsavtalet.

När det gäller Syrien fortsätter Sverige och EU att i samtal med den syriska övergångsregeringen understryka vikten av ett inkluderande Syrien som är säkert för alla, inklusive personer som tillhör religiösa och etniska minoriteter, så även kurder. Sverige träffar regelbundet företrädare för olika grupper för att ta del av deras syn på utvecklingen i landet.

Sverige kommer även att fortsätta lyfta vikten av ansvarsutkrävande för de brott som begåtts och begås i Syrien. I september 2025 beslutade regeringen om en reviderad biståndsstrategi för Syrienkrisen, och den innebär bland annat ökat fokus på religionsfrihet, stärkt rättighetsskydd för personer som tillhör religiösa grupper samt åtgärder för att förebygga extremism.

Även om Rebecka Le Moines fråga inte är en fråga för FAC kan jag säga att regeringen har varit och är mycket tydlig med att de israeliska

bosättningarna strider mot folkrätten. EU har också en uttalad politik för att differentiera mellan bosättningarna och Israel. Detta, liksom riskerna med att göra affärer med bosättningar, finns tydligt presenterat på regeringens hemsida.

Vi har ingen uppgift om antalet svenskar som befinner sig i bosättningarna, och Sverige har i dag inte något lagutrymme för att dra in konsulärt stöd baserat på var en svensk medborgare är bosatt utomlands.

Anf. 19 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Jag tror att jag redan i min första frågeomgång tydliggjorde de flesta avvikande ståndpunkter vi har.

Jag vill ändå bara ställa några kompletterande frågor utifrån utrikesministerns svar, som jag tackar för. Vad gäller Syrien var det bra med tydliggörandet om ansvarsutkrävande för de brott som begås i landet; det tycker vi är otroligt viktigt. Jag uppfattade dock inget fördömande. Är det regeringens ståndpunkt att faktiskt fördöma attackerna på det kurdiska självstyret och att EU ska göra ett sådant fördömande?

Jag uppfattade inte heller något svar när det gäller Trumps plan för Gaza och markering mot den, men jag kan ha missat det.

Anf. 20 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Herr ordförande! Tack, ledamoten, för frågorna! När det gäller planen för Gaza står vi bakom den FN-säkerhetsrådsresolution som har antagits, och vi vill nu att man går vidare i arbetet med fas två av denna. Det är självklart att återuppbyggnaden av Gaza ska ske för Gazas befolkning.

Som jag sa i ståndpunkten ser vi med stor oro på Board of Peace, som nu inte alls utformats i enlighet med resolutionen utan på ett helt annat sätt. Vi vill tillbaka till kärnan i resolutionen och har också framfört synpunkter genom EU på att vi i stället vill se en sådan utformning som man avsåg i resolutionen.

När det gäller attacker på civila, apropå frågan om Syrien, fördömer vi alltid dem. I övrigt är detta inte en fråga som vi har diskuterat.

Anf. 21 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Då vill ändå Socialdemokraterna anmäla avvikande ståndpunkt i den frågan. Vi anser att attackerna på det kurdiska självstyret ska fördömas.

Anf. 22 ORDFÖRANDEN:

Jag uppfattade att utrikesministern sa att man fördömer attacker på civila, och jag tolkar detta som att det är en attack på civila.

Anf. 23 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Jag tyckte att det var ett tillräckligt otydligt svar för att vi ska anmäla avvikande ståndpunkt i frågan. Vi vill att Sverige fördömer attacker på kurder.

Anf. 24 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag instämmer i den avvikande ståndpunkten.

Anf. 25 REBECCA LE MOINE (MP):  
Även vi från Miljöpartiet instämmer i den.

Anf. 26 ORDFÖRANDEN:

Med avvikande ståndpunkter – en gemensam om associeringsavtalet från S, V, MP och C, en gemensam om attacker på kurder från S, V och MP och en i övrigt från S – finner jag att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 6, Situationen i området kring de afrikanska stora sjöarna.

Anf. 27 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Regeringen ser med oro på utveckling i östra Demokratiska republiken Kongo. Rebellrörelsen M23:s militära offensiv under 2025 med stöd av Rwandas försvarsmakt har lett till en upptrappning av konflikten och förvärrat en redan svår humanitär situation.

Hundratusentals människor har tvingats på flykt under året, och Rwandas militära närvaro utgör en kränkning av DRK:s territoriella integritet, vilket EU och den svenska regeringen har fördömt vid ett flertal tillfällen.

Storasjöregionen står den här gången på rådets dagordning med anledning av M23:s offensiv mot staden Uvira i december 2025, som utgjorde en allvarlig ökad risk för en regional konflikt. Efter press från det internationella samfundet – särskilt USA, som riktade skarp kritik mot Rwanda i FN:s säkerhetsråd – drog sig M23 tillbaka från staden. Läget är dock fortsatt allvarligt.

EU:s särskilda representant för Storasjöregionen, den svenska diplomaten Johan Borgstam, bidrar till EU:s aktörskap. EU har ett omfattande engagemang och strategiska intressen i regionen.

Regeringen verkar för att EU fortsätter att ge ett omfattande politiskt stöd till de medlingsprocesser som leds av USA, Qatar respektive Afrikanska unionen samt att det politiska trycket upprätthålls på konflikternas huvudsakliga parter, Rwanda och DRK, att respektera sina åtaganden.

Flera framsteg har skett i fredsförhandlingar de senaste månaderna, men våldet på marken består. För att stärka EU:s roll i fredsprocessen i Storasjöregionen avser regeringen att verka för ett ökat stöd från EU till den afrikanska medlingen. Sverige bidrar också till medlingsansträngningarna, framför allt via Folke Bernadotteakademien. Sverige och EU förblir stora givare till den humanitära responsen i östra DRK och regionen.

Den humanitära situationen i landet fortsätter dock att försämrats, och det humanitära tillträdet är kringskuret. Regeringen verkar för att EU utarbetar förslag som förbättrar det humanitära tillträdet i östra DRK och att humanitära frågor får ett större utrymme i medlingsarbetet.

Regeringen anser att eventuella nya restriktiva åtgärder från EU:s sida bör samordnas tillsammans med internationella partner. Sverige är även aktivt engagerat genom den internationella kontaktgruppen för Storasjöregionen och är ordförande i kontaktgruppen under perioden 1 januari–30 juni 2026.

Anf. 28 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Det gläder mig verkligen att den här frågan är uppe på dagordningen. I dessa turbulenta tider, där det sker väldigt mycket på många håll, är det viktigt att EU också klarar av att fortsätta hålla fokus på flera frågor samtidigt.

Den här frågan har varit uppe tidigare i EU-nämnden och i utrikesrådet, men det var ändå ett tag sedan den var en diskussionspunkt. Jag tycker därför att det är väldigt bra att den är uppe nu.

Det är positivt att det ändå sker viss utveckling framåt, även om det verkligen får vara betoning på *viss*. Detta är en fruktansvärd situation för människorna, inte minst i östra Kongo.

Jag vill börja med att ställa frågan om mineralavtalet, för jag uppfattade inte att utrikesministern nämnde det. Det var en diskussion i somras, tror jag att det var, om just detta. Då skulle man göra en översyn av avtalet, vad det innebär och om det kan upprätthållas. Exakt hur diskussionen lät vågar jag inte säga. Jag undrar helt enkelt: Vad är status på översynen, och är detta något man tittar på?

När det gäller den här frågan och förhandlingarna vet vi att man i denna region systematiskt använder sig av sexuellt våld. Det är inget nytt, utan det har varit så under väldigt lång tid. Kvinnor och flickor har varit, och är, otroligt utsatta. Så är det på många ställen i världen, särskilt just i väpnade konflikter, men på den här platsen är det en enorm utsatthet. Det sexuella våldet och strukturerna är så omfattande att det tas in i nästan alla led.

Om man ska diskutera medling och åtgärder för att skydda civila måste perspektivet kvinnors och flickors rättigheter vara centralt; annars är det inte skydd av civila. Om inte kvinnor får finnas med i diskussionerna är det ingen verklig fredsprocess. Deras särskilda utsatthet måste verkligen diskuteras.

Jag saknar detta i ståndpunkten, och jag hoppas att regeringen kan ta med det.

Anf. 29 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag kan instämma i mycket av det som Socialdemokraterna lyfte fram. Jag vill bara betona att också vi är mycket oroade över utvecklingen och över Rwandas roll i östra Kongo. Det är viktigt att afrikanska försök till fred understöds.

Anf. 30 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Jag tackar för frågorna.

När det gäller mineralavtalet har den pågående översynen ännu inte resulterat i någon återrapportering från kommissionen. EU:s arbete för att främja spårbarhet och transparens fortsätter och är ett viktigt led i att motverka illegal handel med sådana råvaror. För att nå en långsiktigt hållbar lösning på den pågående konflikten krävs att frågan om hantering och fördelning av naturresurser adresseras. EU verkar även för att Rwanda ska bli medlem i ytterligare mekanismer för att stärka transparens och spårbarhet samt för att stärka samarbetet med DRK i frågan.

Det finns inte ord som kan beskriva kvinnors situation i det här området. Allvarliga övergrepp mot mänskliga rättigheter begås av flertalet av de väpnade grupper som är verksamma i östra DRK. Regeringen

välkomnar och stöder FN:s oberoende undersökningskommission, som samlar bevis och granskar brott begångna i östra DRK.

I dialogen med Rwanda lyfter Sverige upp frågor som demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter, efterlevnad av internationella konventioner och rättsstatens principer. Sveriges ambassader i regionen följer frågan nära. Sverige är också engagerat i globala forum som FN:s råd för mänskliga rättigheter. Vi tar även upp dessa frågor med Rwanda inom ramen för FN:s granskning av mänskliga rättigheter under 2026, som pågår.

Svenskt bistånd till Rwanda bidrar till att främja demokrati och mänskliga rättigheter, bland annat genom stöd till civilsamhällets kapacitet att utkräva ansvar och påverka beslutsfattande. Det var mänskliga rättigheter så långt, generellt.

När det gäller kvinnors situation kan vi konstatera att FN, EU och den internationella kontaktgruppen för Storasjöregionen i olika uttalanden har lyft fram vikten av att det sexuella våldet i östra DRK måste upphöra. Sverige är en av de största givarna till DRK och ger ett omfattande humanitärt bistånd som bland annat är inriktat på att ge skydd, vård och psykosocialt stöd till överlevare av sexuellt och könsbaserat våld.

Genom Sveriges bilaterala landstrategi för DRK främjar Sverige kvinnors rättigheter i landet genom att motverka straffrihet för övergrepp, genom lokala fredsinitiativ och genom strategiskt påverkansarbete, exempelvis via FN:s MR-kontor, UN Women och den kongolesiska organisationen FFC.

Jag kan konstatera att regeringen prioriterar kvinnor och flickor vid uttag av kvotflyktingar från denna region. Jag var själv på plats i Uganda och träffade kvinnor som var offer för sexuellt våld, och det jag fick höra var bland det värsta jag någonsin har hört.

Anf. 31 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Tack, utrikesministern, för svaret!

Vi är i grunden överens i vår syn, men jag vill betona att jag tycker att det är otroligt viktigt att man, när man har denna diskussion inom EU, hela tiden har den med sig i alla delar, alltså inte bara i enskilda uttalanden utan i vartenda steg. Annars kommer vi aldrig att få till en lösning för hela civilbefolkningen.

Anf. 32 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 7, Övriga frågor.

Anf. 33 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Herr ordförande! Vid rådmötet kommer en informell diskussion med Volker Türk, FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter, att hållas över lunch. Därutöver har den höga representanten annonserat en informell diskussion bland utrikesministrarna under rubriken "Utblick för 2026", där vi har fått information om att konsekvenserna för EU i ljuset av den geopolitiska utvecklingen i flera delar av världen kommer att tas upp.

Anf. 34 ORDFÖRANDEN:

Det var en oerhört timid sammanfattning av en mycket turbulent tid.

Vi tackar så mycket för informationen.

Därmed är vi klara med FAC:s dagordning. Vi tackar utrikesministern med medarbetare för deltagandet i dagens sammanträde i EU-nämnden. Lycka till på rådet, och trevlig helg när det blir dags!

2025/26:22

23 januari

Anf. 35 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Tack detsamma!

## § 2 Allmänna frågor

**EU-minister Jessica Rosencrantz**

**Återrapport från informellt ministermöte den 10–11 december 2025**

**Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 16 december 2025**

**Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för allmänna frågor den 26 januari 2026**

Anf. 36 ORDFÖRANDEN:

Vi hälsar statsrådet Jessica Rosencrantz med medarbetare hjärtligt välkomna till dagens sammanträde i EU-nämnden.

Vi börjar med återrapporten.

Anf. 37 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Allmänna rådets senaste möte hölls den 16 december i Bryssel. Jag företrädde Sverige vid mötet.

Det hölls även ett informellt möte i EU-ministerkretsen den 10–11 december i Lviv. Även vid det mötet företrädde jag Sverige.

Nämnden har tagit del av de skriftliga återrapporterna, och jag har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går vidare till dagordningspunkt 3, Det cypriotiska ordförandeskapets prioriteringar.

Anf. 39 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Det cypriotiska ordförandeskapet har i sitt ordförandeskapsprogram fem prioriteringar som samlas under det övergripande temat autonomi. Det handlar om säkerhet, konkurrenskraft, öppenhet, en värdebaserad och autonom union och en långsiktig budget för en autonom union. Ordförandeskapets prioriteringar speglar till stor del regeringens prioriteringar.

Den här veckans geopolitiska turbulens understryker än en gång vikten av EU-samarbetet och att vi gör allt rätt på hemmaplan. Regeringen är positiv till ordförandeskapets prioritering inom säkerhet. Ukraina går snart in på femte året av Rysslands fullskaliga invasion. Så länge den fortgår måste EU fortsätta att säkra ett politiskt, militärt, ekonomiskt, humanitärt och rättsligt långsiktigt stöd till Ukraina. Parallellt måste vi också öka pressen på Ryssland, bland annat genom att gå vidare med ett 20:e sanktionspaket.

När det kommer till EU:s inre säkerhet är regeringen positiv till att säkerställa implementeringen av migrations- och asylpakten, effektivisera återvändandet och stävja den organiserade brottsligheten.

Regeringen anser att EU behöver stärka sin konkurrenskraft och öka sin produktivitet för att möta de utmaningar som vi står inför. Det behövs en fördjupad inre marknad, och regeringen verkar även för en öppen och regelbaserad handel och tecknandet av nya frihandelsavtal.

Den gröna omställningens potential att utgöra en motor i konkurrenskraftsarbetet ska nyttjas fullt ut. Regeringen driver på för höga klimatambitioner.

2025/26:22  
23 januari

Regeringen håller med om att det i dagens geopolitiska kontext är särskilt viktigt att stärka unionens förmåga att agera självständigt och effektivt. Det är dock viktigt att EU behåller en öppenhet och fortsätter att vara en global aktör vad gäller både ekonomi och politik.

Slutligen arbetar regeringen outtröttligt för att demokratiska principer och en stark rättsstat fortsatt ska vara en grundbult och en förutsättning för framtida EU-samarbete.

Anf. 40 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag har mest ett medskick. Jag deltog i början av året i den parlamentariska dimensionen av det cypriotiska ordförandeskapet. Precis som EU-ministern sa överensstämmer många av Sveriges prioriteringar med det cypriotiska ordförandeskapets.

Jag vill understryka att det är viktigt att Sverige håller i och driver på för att hålla fokus på det som jag tror att många svenskar är oroad över när de sitter runt köksbordet, nämligen den egna ekonomin i det geopolitiska läge vi befinner oss i men också den egna säkerheten.

När det gäller det sistnämnda bör man tillsammans i den nordisk-baltiska kretsen om och om igen påminna om att vi faktiskt har ett krig på vår kontinent. Den senaste tidens utveckling och Trumps agerande har spelat Putin i händerna då Ryssland ganska ostört kan fortsätta att hänsynslöst bomba Ukraina och dessutom få lite stöd i att det är okej för stormakter att själva bestämma hur gränser sätts och annat.

Det är ett medskick att Sverige har ett ansvar att också under detta ordförandeskap påminna om stödet till Ukraina, och människor ska som sagt också kunna känna trygghet när det gäller både den egna ekonomin och den egna säkerheten.

Avslutningsvis måste man driva på den gröna teknikutvecklingen.

Anf. 41 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till EU-ministern för föredragningen!

Det ser ut att vara ganska tomt på miljöprioritering i det här ordförandeskapets redogörelse. Det har funnits med som ett område för regeringen, åtminstone, och EU-ministern nämner att det finns överlappning här. Jag skulle vilja veta hur ministern tänker sig att klimatarbetet ska kunna säkras även under detta ordförandeskap. Självt känner jag mig ganska orolig.

Ett tips är att försöka haka i beredskapsbegreppet. EU står inför stor osäkerhet i omvärlden med konflikter och krig. Men också EU:s egna medborgare riskerar att drabbas av extremväder med torka, översvämningar, insektsangrepp och så vidare. Man bör försöka föra in vikten av att vi har dricksvatten till européer och att vi har möjlighet att stå på egna ben vad gäller livsmedelsproduktion och att göra oss mer oberoende av till exempel insatsmedel och konstgödsel. Sådana bitar kan gå hand i hand med klimatarbetet. Inte minst är det viktigt att i ett redan osäkert läge försöka värja sig och förebygga andra kriser. Klimatkrisen kommer att sätta press och gör det redan, så klimatanpassning är också

viktigt för att vi européer inte ska stå där med dubbla eller trippla kriser som vi behöver hantera samtidigt.

Det är väl ett medskick.

Anf. 42 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Jag tackar för medskicken och stödet i vad jag uppfattar är gemensamma prioriteringar för Sverige.

Jag kom i natt tillbaka från mötet i Davos, som såklart präglades av väldigt mycket annat geopolitiskt, inte minst i form av en diskussion om att Europa måste stärka sina positioner både på det försvarspolitiska området och på det ekonomiska området.

Veckan har också visat, tycker jag, att när Europa står enat och starkt kan vi också tydligt visa var våra röda linjer går och få till förändringar. Det hoppas jag är en slutsats för hela EU efter den gångna veckan – att vi behöver hålla ihop och vara enade och framför allt jobba på att stå starka själva.

Det uppfattar jag också är utfallet av gårdagens stats- och regeringschefsmöte. Man står väldigt tydligt bakom Danmark och håller ihop på EU-nivå.

Jag håller helt med om att vi behöver ha fokus på ekonomi och säkerhet framåt. Det är som sagt bra att det också återfinns i de cypriotiska prioriteringarna, men vi kommer självfallet att driva på för det.

Jag ser en väldigt viktig roll för Sverige i detta. Vi är en viktig medlemsstat som många lyssnar på och som i många delar, inte minst på det ekonomiska området, ses som ett föredöme. Det märkte jag på de paneler som jag deltog i i Davos. Det är många som tittar på Sveriges kapitalmarknader och det faktum att Stockholm är den plats efter Silicon Valley som har flest enhörningar per capita. Vi har väldigt många starka faktorer som talar för oss och som visar att vi också kan visa vägen för EU.

Det här kommer att vara oerhört viktiga frågor som vi kommer att prioritera, i nära samarbete med de nordisk-baltiska länderna men också många andra like-minded. Det blir ett viktigt år för EU och för Sverige i det arbetet.

Det gäller även den gröna utvecklingen och klimatfrågorna. Jag är säker på att cypriotererna även i den frågan kommer att ha ett effektivt och trovärdigt ordförandeskap. Men man ska komma ihåg att det inte bara är ordförandeskapet som styr. Det är mycket upp till medlemsstaterna att driva på i rätt riktning.

Ordförandeskapet har aviserat ett antal olika prioriteringar även på miljöområdet, bland annat just vattenresiliens och klimatanpassning. Det kommer också att vara temat på det informella miljöministermötet. Vi välkomnar det och tycker att det är positivt, men vi kommer självklart att driva på ytterligare för att arbetet ska tas vidare som planerat vad gäller ändringar av klimatlagen och ramverket efter 2030. Självklart finns här också kopplingar till beredskapsarbete och mycket annat.

Anf. 43 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till dagordningspunkt 4, Europeiskt demokratiförsvar: att främja starka och motståndskraftiga demokratier.

Anf. 44 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under den här punkten ska rådet hålla en första diskussion om kommissionens och utrikestjänstens gemensamma meddelande om en europeisk demokratisköld. Meddelandet samlar initiativ för att stärka den demokratiska motståndskraften i en ny teknisk och säkerhetspolitisk kontext och lyfter fram åtgärder inom flera politikområden. Bland annat föreslås ett center för demokratisk resiliens för att stärka det gemensamma arbetet mot otillbörlig informationspåverkan. Meddelandet bygger i övrigt huvudsakligen på befintliga strukturer, regelverk och initiativ.

Regeringen välkomnar ett långsiktigt och tvärsektoriellt perspektiv inom EU för att stärka och skydda demokratiska institutioner och processer. I processen fram till meddelandet har regeringen bland annat bidragit med erfarenheter från Sveriges arbete med psykologiskt försvar.

Vi ser behov av ökad samverkan mot hybridhot inklusive otillbörlig informationspåverkan, bland annat genom att främja kritiskt tänkande och medie- och informationskunnighet. Regeringen kommer därför att verka för stärkt och effektiv koordinering och användning av befintliga ramverk och strukturer.

Det ligger i Sveriges intresse att alla medlemsstater stärker nationella förmågor. Satsningar på EU-nivå bör stödja detta arbete. Vi välkomnar även fördjupat samarbete med kandidatländer, likasinnade partner och internationella organisationer.

Slutligen vill jag understryka att EU-gemensamma värden som demokrati, rättsstatens principer och grundläggande rättigheter är och fortsatt ska vara centrala i genomförandet av initiativen som utgör en europeisk demokratisköld. Öppna och demokratiska samhällen är inte bara värda att försvara; de utgör ett försvar i sig.

Anf. 45 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi ser fortsatt och nästan dagligen hur folkrätten och den internationella rätten utmanas. Inte minst har Danmark blivit varse detta nu, och Mette Frederiksen har varit tydlig med att man måste stå upp för folkrätt och internationell rätt. Man kan inte ändra gränser med makt eller köpa ett annat folk, och små länder ska inte behöva vara rädda för stora länder.

Sverige och EU borde vara en stark röst för den världsordning som byggdes ur ruinerna efter två världskrig. Det vi nu ser på andra sidan Atlanten är en farlig väg mot en högerextrem doxa som man absolut behöver vara orolig för.

Det är min fråga här: Är det inte dags att ett land som Sverige driver in nya initiativ som handlar om att stärka också den globala demokratin och internationell rätt i en sådan här diskussion?

Anf. 46 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Sverige har varit extremt tydligt med vad vi anser om de amerikanska hoten mot Grönland och Danmark och i andra avseenden där folkrätten utmanas. Det står vi tydligt upp för, och statsministern var i samband med gårdagens möte i Europeiska rådet tydlig med att vi fullt ut står bakom Danmark och Grönland i detta.

Det här tror jag är en jätteviktig diskussion som vi kommer att behöva ha framöver. Men jag ser demokratiskölden som en stor och viktig del i att

Europa samlat tar ett bättre grepp än vi gjort hittills om alla former av informationspåverkan och det som vi sett till exempel i Moldavien – att Ryssland går in och aktivt försöker påverka val och destabilisera regeringar och stater.

Det finns olika goda nationella exempel på länder som har bedrivit den här typen av arbete under en längre tid. Sveriges och Frankrikes respektive myndigheter på det här området, i vårt fall Myndigheten för psykologiskt försvar, lyfts ofta fram som exempel på hur man kan arbeta strukturerat och metodiskt med de här frågorna.

Jag tror att det är oerhört viktigt i den värld vi lever i att se att stater agerar inte bara militärt utan också med andra påverkansmedel. Det här är en del i detta, men det är en diskussion. Arbetet är inte på något sätt klart, utan det kommer att vara diskussioner om till exempel hur centret som nu ska byggas ska utformas.

Vi tror på att bygga på medlemsstaters erfarenheter och arbete och försöka koordinera detta på ett bra sätt. Att då ha med kandidatländerna har, som jag nämnde, varit något som jag framfört alla gånger vi har diskuterat detta eftersom vi ser att Europa utmanas redan där. Det här är ju länder som vill gå med i unionen, så vi bör stödja dem på alla sätt vi kan och vara väldigt tydliga i vårt motverkansarbete när det gäller ryskt inflytande.

#### Anf. 47 ORDFÖRANDEN:

En egen reflektion är att grundbulten för demokratin alltid är legitimiteten och det folkliga stödet för demokratin. I samma ögonblick som det börjar svikta är demokratier illa ute.

Vi har sett en form av demokratisk backsliding i vissa kandidatländer men också i vissa medlemsländer. Där är det just detta som börjar svikta. Ledare som driver på i en annan riktning får en form av demokratisk legitimitet i form av folkligt stöd men driver på mot en mindre demokratisk tillvaro.

När jag läser de dokument som vi än så länge har fått se om demokratiskölden tycker jag att det här lite grann lyser med sin frånvaro. Det är mer fokus på förstadiet till detta, alltså desinformation. Man fokuserar inte riktigt på EU:s roll i att värna kärnan.

Är det här något som statsrådet tror kommer att diskuteras mer i rådsretsen? När vi ser ytterligare konkretion i detta, är det något som man kan hoppas skulle kunna falla in?

EU är ju väldigt duktigt på att skapa ramverk och institutioner, men så här långt finns det tecken som tyder på att EU:s förmåga att värna den långsiktiga demokratiska stabiliteten för dessa institutioner inte riktigt är fulländad. Det är där vi behöver lägga in en stöt. Det går inte alltid att göra i form av nya regelverk, utan det måste göras i ord och gärning av alla demokratins försvarare.

Det fokuset upplever jag saknas lite grann i demokratiskölden. Är det något som statsrådet tror kan falla in i detta?

#### Anf. 48 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag har en snarlik fråga om precis de här tankarna, men jag undrar också hur stämningen är i förhållande till det som ordföranden just lyfte fram.

Hur kommer diskussionerna de facto att gå när vi har ett antal länder som egentligen är föremål för en del som vi borde ha i demokratiskölden? Hur diskuteras detta, och kan det få följdverkningar så att vi måste ändra arbetssätt och regler? Hur går diskussionen med tanke på det som ordföranden lyfte fram?

Anf. 49 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill bara säga att EU-ministern har vårt fulla stöd i fråga om det som hon säger att Sverige driver. Vi instämmer i det, och man får gärna driva på ännu hårdare för rättsstatens principer och för att stärka EU:s egna demokratiska institutioner.

Vi vill ändå, just för att det är en diskussion och för att man är i ett skede där man faktiskt kan spela in nya initiativ, anmäla en avvikande ståndpunkt utifrån det som jag sa i mitt tidigare inlägg, nämligen att det i det här läget borde vara Sveriges uppgift att driva in nya initiativ för att stärka den globala demokratin och internationell rätt, inte minst utifrån den högerextrema doxa som vi ser breda ut sig.

Anf. 50 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Flera av er, både ordföranden och Anna Lasses, lyfter fram perspektivet hur vi i grund och botten ska säkra demokratin, först och främst hos oss själva.

Det är själva utgångspunkten, menar jag, för den här diskussionen. Det är precis det vi vill värna. Det är därför vi ska agera mot desinformation och påverkanskampanjer. Vi har yttrandefrihet, ja, men att andra stater ger sig in och försöker påverka exempelvis val med aktiva desinformationskampanjer är djupt problematiskt.

Det här är något som vi måste slå vakt om varje dag och som vi har olika verktyg för. Det är klart att det här kan vara en del, och jag har konsekvent lyft fram i de diskussioner som vi har haft att grunden måste vara att vi själva står upp för de här värdena. Men som vi har diskuterat i den här kretsen många gånger förut har vi fler verktyg här, som Sverige driver på för att vi ska använda ännu mer aktivt.

Ett är att hålla inne budgetmedel till länder som Ungern som inte lever upp till rättsstatens principer.

Vi kommer senare här att gå in på rättsstatsdialogen, som är ett annat verktyg för att hålla medlemsstaterna under luppen och aktivt granska hur rättsstatsarbetet ser ut i de olika länderna.

Slutligen har vi artikel 7-förfarandet, som kan användas som ett gult eller rött kort i olika steg mot en medlemsstat som bryter mot de här principerna. Än så länge finns det inte fullt ut stöd i medlemsstatskretsen för att agera mot Ungern, men Sverige driver på här för att samla stöd.

Mitt egentliga svar är att det här är oerhört viktigt. Det finns också olika verktyg, men det här behöver självklart vara grunden för hela det här arbetet. Det är viktigt att inskräpa, och det gör vi.

Sedan var det frågan om det globala perspektivet. Vi är nog inte av någon annan uppfattning. I det här arbetet ingår ju också att samverka med andra internationella organisationer och liknande för att värna vår motståndskraft mot desinformation och utländsk påverkan. Självfallet ska EU med de instrument man har verka för att territoriell integritet och suveränitet liksom folkrätten respekteras och värnas runt om i världen.

Därtill har vi verktyg, som Globala Europa och liknande, för att Europa också ska vara en stark part i andra länder där vi ser att den här typen av institutioner behöver stärkas.

Jag ser alltså inget motsatsförhållande där, även om den här demokratiskölden kanske mer specifikt handlar om hur just EU ska koordinera sig och om att vi ska kunna samverka, men med utgångspunkt från det arbete som görs i medlemsstaterna.

Anf. 51 ORDFÖRANDEN:

Ska jag tolka det som att Socialdemokraternas ståndpunkt kvarstår trots att statsrådet har köpt den rakt av?

Anf. 52 MATILDA ERNKRANS (S):

Herr ordförande! Vi behåller vår avvikande ståndpunkt. Det känns väl som att det kanske är statsrådet som ska vara den som gör bedömningen av om man tar in saker eller inte. Det kanske inte är ordförandens uppgift att bedöma hur vi bedömer vår avvikande ståndpunkt i relation till regeringen.

(ORDFÖRANDEN: Det är därför jag frågar.)

Det är andra gången.

Vi behåller vår avvikande ståndpunkt – det är det korta svaret.

Anf. 53 ORDFÖRANDEN:

Det får ni jättegärna göra. Det finns ett skäl till att jag frågar. Ska man ha en avvikande ståndpunkt är det bra om den på något sätt avviker från regeringens ståndpunkt. Jag ser det som min uppgift att utröna huruvida den gör det. Sedan hör jag statsrådet säga att man inte har någon annan uppfattning än den som Socialdemokraterna har gett uttryck för. Då ser jag det som min uppgift att klargöra huruvida den avvikande ståndpunkten kvarstår.

Anf. 54 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Vi i Socialdemokraterna anmäler med den rätt som vi har vår avvikande ståndpunkt i relation till regeringens, för vi hör inte samma sak som den moderata ordföranden hör från den moderata ministern.

Anf. 55 ORDFÖRANDEN:

Det är därför jag frågar.

Med en socialdemokratisk avvikande ståndpunkt finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Då går vi till dagordningspunkt 5, Den årliga rättsstatsdialogen: landsspecifika diskussioner.

Anf. 56 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen kommer landsspecifika diskussioner att äga rum, denna gång med Grekland, Spanien, Estland och Danmark. Dialogen utgår som vanligt från respektive landkapitel i kommissionens rättsstatsrapport.

De landsspecifika diskussionerna är en värdefull möjlighet att diskutera och utbyta erfarenheter för att tillsammans stärka respekten för rättsstatens principer inom hela EU. Dialogen utgör ett av EU:s verktyg för att stärka rättsstatsprincipen, tillsammans med bland annat villkorlighetsmekanismen.

Jag kommer nu kort att kommentera läget i de fyra aktuella länderna, så som de beskrivs i rättsstatsrapporten.

Grekland får fyra rekommendationer i årets rapport. De rör korruption, reglering av lobbyister och skydd för journalister och för civilsamhället.

I Grekland är förtroendet för domstolsväsendet lågt. Det har dessutom minskat under de senaste åren. Tyvärr har Grekland kontinuerligt de senaste fem åren haft problem med en stor upplevd korruption i offentlig sektor, och man placeras långt ned på Transparency Internationals korruptionsindex, på plats 21 inom EU. Kommissionen uppmanar Grekland att stärka arbetet med utredning och åtal vid korruptionsbrott. En ny nationell antikorrupsionsplan är i utvecklingsstadiet.

På medieområdet har mediemyndighetens oberoende och finansiering stärkts. Även allmänhetens tillgång till allmänna handlingar har förbättrats genom ny lagstiftning. Dock ser kommissionen fortfarande problem när det gäller statliga mediers oberoende och journalisters säkerhet.

Grekland har fortfarande en otillräcklig dialog med civilsamhällesorganisationer, och civilsamhället anses vara hindrat.

Spaniens sex rekommendationer handlar främst om att stärka rättsväsendets oberoende och om korruptionsbekämpning.

Det pågår flera reformer för att stärka det låga förtroendet för domstolsväsendet. Domstolsrådet, som bland annat utser nya domare till de högsta domstolarna, har under en lång period inte kunnat utföra sitt arbete till följd av en politisk blockering. En reform har till slut kunnat genomföras, och det nya rådet har nu påbörjat sitt arbete.

Den upplevda korruptionen i Spanien är hög och har ökat de senaste åren. Arbetet med den nationella korruptionsstrategin, som skulle ha varit på plats i september 2024, har ännu inte börjat.

Journalisters säkerhet har, trots nya lagstiftningsåtgärder, inte förbättrats. Inga framsteg har gjorts gällande allmänhetens rätt till allmänna handlingar.

Estland får endast två rekommendationer. Kommissionen anser att domstolsrådet behöver reformeras och att möjligheten att ta del av allmänna handlingar behöver stärkas. Korruptionen uppfattas som låg. Estland arbetar även med att förkorta konsultationstiderna i lagstiftningsprocessen ytterligare.

Till sist några ord om Danmarks tre rekommendationer. Domstolarna anses fungera väl, och Danmark är på första plats vad gäller korruptionsindex både inom EU och globalt. Kommissionen rekommenderar att Danmark fortsätter att se över systemet för rättshjälp och fortsätter att stärka allmänhetens rätt till allmänna handlingar. Danmark har även i år fått rekommendationen att införa regler om karensregler för personer i ledande befattningar.

De landsspecifika rapporterna innehåller givetvis mer information och fylligare rekommendationer, men dessa exempel ger ändå en bild av läget i de fyra länderna.

Regeringen anser att det på mötet i allmänna rådet är mest relevant att frågor om korruption, oberoende rättsväsen och mediefrihet diskuteras. Dessa frågor kommer att lyftas av mig.

Anf. 57 ORDFÖRANDEN:

Vi konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Vi går vidare till övriga frågor.

Anf. 58 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Ordförande! Under förutsättning att enighet nås i rådet kommer en mellanstatlig konferens att äga rum med Montenegro i anslutning till allmänna rådets möte för att stänga kapitel 32, som handlar om finansiell kontroll.

Anf. 59 ORDFÖRANDEN:

Vet du hur utsikterna för en sådan enighet ser ut, på ett ungefär?

Anf. 60 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

De ser goda ut, och det är väldigt bra. Montenegro avancerar ju nu i snabb takt, och det är väldigt, väldigt positivt.

Anf. 61 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Då är vi klara med statsrådet och dagordningen. Jag önskar trevlig helg och lycka till i rådet.

Anf. 62 EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M):

Trevlig helg!

Anf. 63 ORDFÖRANDEN:

Med oss har vi statssekreterare Daniel Liljeberg med medarbetare. Jag hälsar er hjärtligt välkomna till dagens sammanträde med EU-nämnden.

Vi börjar med en återrapport.

Anf. 64 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Nämnden har erhållit en redogörelse. Jag har inget ytterligare att tillägga.

Anf. 65 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar så mycket för informationen.

Vi går då in på rådsdagordningens punkt 3, Ordförandeskapets arbetsprogram.

Anf. 66 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! På rådsmötet väntas det cypriotiska ordförandeskapet presentera sitt arbetsprogram och prioriteringarna inom jordbruks- och fiskeområdet. Vi förväntar oss ingen diskussion vid mötet om den frågan.

På jordbrukssidan kommer en övergripande prioritering att vara arbetet med GJP post 2027. Diskussioner om detta kommer att ske vid flera rådsmöten, och målet är att ta fram en framstegsrapport om GJP i juni.

Därutöver planerar ordförandeskapet för återkommande diskussioner om situationen på jordbruksmarknaderna och handelsrelaterade jordbruksfrågor. Ordförandeskapet kommer också att följa upp förhandlingarna om djurtransporter och inleda förenklingsarbetet inom livsmedel och foder. Vidare avser det cypriotiska ordförandeskapet att inleda trepartsförhandlingar om växtförökningsmaterial och utsäde med Europaparlamentet.

Avslutningsvis kommer ordförandeskapet att på fiskeområdet bland annat följa upp de årliga TAC- och kvotförhandlingarna och lyfta utvärderingen av den gemensamma fiskeripolitiken och det sedvanliga meddelandet om hållbart fiske. Man kommer även att hantera frågan om energiomställning och förslaget om import inom ramen för autonoma tullkvoter.

Anf. 67 ORDFÖRANDEN:

Tack för informationen!

Vi går in på dagordningspunkt 4, EU:s bioekonomistategi: jordbruks-, skogsbruks- och fiskefrågor.

Anf. 68 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! I går hade vi en överläggning i miljö- och jordbruksutskottet om EU:s nya bioekonomistategi, som presenterades den 27 november.

Det cypriotiska ordförandeskapet tar just nu fram rådsslutsatser om strategin som hanteras i miljørådet. Avsikten med diskussionen i jordbruks- och fiskerådet på måndag är att inhämta information om jordbrukets, fiskets och skogsbrukets roll i EU:s bioekonomipolitik. Diskussionerna ska bidra till rådsslutsatserna, som planeras att antas i mars.

Regeringen välkomnar den nya strategin och dess vision för 2040, särskilt möjligheten att bidra till att fasa ut fossila resurser och energi och till ökad konkurrenskraft. Bioekonomin har många nyttor, men detta är två viktiga aspekter. Även cirkularitet har en central roll i den europeiska bioekonomin, vilket lyfts i strategin.

Själva strategin är inget rättsligt dokument. Den innehåller ett antal åtgärder som i detta skede endast beskrivs på en övergripande nivå.

På jordbruks- och fiskeområdet kommer vi att betona att primärproducenterna inom jordbruket, fisket och skogsbruket har en nyckelroll i bioekonomin som första ledet i värdekedjan. Det är avgörande att de ges förutsättningar att utvecklas och att lönsamheten och deras konkurrenskraft stärks. För att strategin ska vara framgångsrik behöver därför berörda aktörer och sektorer, inklusive primärproducenter, inkluderas i genomförandet.

För att främja innovation och konkurrenskraft även inom jordbruket, fisket och skogsbruket behövs regelförenkling, kostnadseffektivitet och att strategin och dess åtgärder inte leder till ökad detaljreglering, mer administrativa bördor eller ytterligare reglering av vilka sektorer som får använda olika typer av biomassa.

Vi kommer även att lyfta betydelsen av innovation men också att det är viktigt att den roll som redan utvecklade och brett använda biobaserade produkter, inklusive produkter längre ned i värdekedjan, spelar för att ersätta fossila resurser och energi fullt ut erkänns.

Slutligen vill jag betona vikten av att skillnader beaktas och värnas i utformandet av åtgärder på bioekonomiområdet. Åtgärder får inte hindra möjligheterna att utforma en kostnadseffektiv nationell politik.

Anf. 69 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för den här dragningen!

Jag skulle vilja ställa några frågor. Hur säkerställer regeringen att den här strategin inte leder till ökat uttag av biomassa, som underminerar biologisk mångfald och kolsänkor? Anser regeringen att tydligare styrning och prioritering av biomassa kan behövas mer än enbart marknadsbaserade lösningar? Avser regeringen att säkerställa att bioekonomi bidrar till absolut minskad resursanvändning och inte bara till fossil substitution?

Jag undrar också om statssekreteraren kan delge om det finns prognoser som verkligen visar att det fossila ersätts och att det inte bara adderas till totalen, så att säga, med den här strategin.

Det nämns en hel del om regelförenkling och att det finns mycket detaljreglering kring till exempel skog. Jag är intresserad av att höra vilka

Anf. 70 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ordförande! Vi socialdemokrater delar väldigt mycket av det som framförs i ståndpunkten. Vi ser också en väldigt stor potential när det gäller bioekonomin. När det gäller synen på den cirkulära ekonomin ser vi att vi har en väldig möjlighet att bidra på ett positivt sätt, givet de förutsättningar som Sverige har när det gäller bioekonomin.

Men vi socialdemokrater skulle vilja lyfta biogasen i det här sammanhanget. Vi lyfte det även i miljö- och jordbruksutskottet. Vi ser väldiga nyttor och potential när det gäller biogas. Vi tror att det här har en förutsättning att utvecklas till en ledande marknad inom EU – man skriver ju att man vill identifiera olika ledande marknader. Jag tänker kanske särskilt på den nya insamlingen av matavfall i hela EU. Vi tror att det finns stora möjligheter att ta till vara den resursen och skapa biogas.

Vi önskar att vi får med ett stycke om detta och att det lyder i enlighet med det som jag nu redogjorde. Vi har också anmält en avvikande ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet. Vi står fast vid den om vi inte får gehör här i EU-nämnden för att lyfta in det som vi säger.

Anf. 71 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Ja, det finns en del bra formuleringar i ståndpunkten, men jag tänker upprepa det som vi i Vänsterpartiet sa i vår avvikande ståndpunkt i miljö- och jordbruksutskottet i går. Vi anser att en hållbar användning av biomassa är helt avgörande för att arbetet med bioekonomi inte ska ge skador för miljö och klimat. Därför borde fokus i bioekonomistrategin ligga på just det och inte, som nu, att det ligger en större tyngd på den ekonomiska tillväxtpotentialen i sektorn. För vår del är det viktigt att påpeka att vi inte anser att skogen i Sverige brukas på ett långsiktigt hållbart sätt i dag.

När det gäller arbetet med regelförenklingar vill vi, som så många gånger förr, återigen understryka att det inte får ske på bekostnad av vare sig miljö eller klimat.

Anf. 72 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Jag väljer att ta det i följande ordning.

Jytte Gutelands inlägg handlar mycket om att man i många delar instämmer i regeringens uppfattning, men man har även ett yrkande om att lyfta fram biogasen på ett särskilt sätt. Jag anser att vi täcker in detta, om än på en mer övergripande nivå, i ståndpunktens andra stycke – tror jag att det är – där det står om utfasning om fossila bränslen.

När det gäller Vänsterpartiet uppfattar jag att ni har en annan uppfattning än regeringen i vissa delar, och det får vi bara respektera.

Till Rebecka Le Moine, Miljöpartiet: I denna strategi uppfattade jag att man inte tänker ändra i de hållbarhetsregler som finns. Att vi däremot skulle ställa oss kategoriskt negativa till tillväxt på dessa områden är inte regeringens politik. Det kan mycket möjligt vara så att om vi får ytterligare uttag av till exempel svensk skog kan vi göra mer substitution och förbättra klimatarbetet, vilket är regeringens intentioner.

Anf. 73 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Tack till statssekreteraren för svaret på i alla fall en av frågorna!

Jag vill anmäla en avvikande ståndpunkt. Det finns ett stort begrepp här om bioekonomi, och jag menar att längden på resursens kolcykel gör skillnad för klimatnyttan. Biogas har en relativt kort cykel, medan en skog i Sverige som kortast har en cykel på 60, 70 eller 80 år. Eftersom skogar kräver längre tid är det därför svårt att prata om en cirkularitet. Så fort man pratar om skogen som en cirkularitet är man ofta också inne på en kortslutning av ekosystemet efter den tiden, eftersom det gängse sättet att hämta ut den här biobaserade produkten, alltså skogen, är via kalhyggen. 97 procent av skogen avverkas med denna metod, som är destruktiv för klimatet. Varje kalhygge kommer att ha en klimatskuld som står och tickar på, enligt skogsindustrins egna beräkningar upp till 20–30 år, innan nästa skog i bästa fall kompenserar för utsläppet.

Att prata om cirkularitet när det gäller skog skulle jag därför säga är ganska missvisande. I grund och botten handlar det om en falsk bokföring av koldioxid, eftersom klimatet inte gör skillnad på om koldioxidutsläpp kommer från biogena produkter eller från det fossila. Det är ju en skala här. Det som är fossilt har en extrem lång kolcykel, kan man hävda. Torven har en kolcykel på flera tusen år, skogen har, som jag sa, en cykel på upp till hundra år och ibland längre. Sedan finns det kolcykler som är kortare, till exempel biogasen, och det ser vi i Miljöpartiet en ordentlig vinst med att använda.

Det stora problemet här är att vi inte ser några tendenser till att man faktiskt har minskat de totala utsläppen i Sverige eller i EU, utan man har bara inte räknat in koldioxidutsläppen från biobaserade råvaror. Skulle man göra det blir det uppenbart att det här är en falsk lösning och att vi faktiskt inte minskar utsläppen på totalen. Är det klimatet vi bryr oss om är det det vi måste sträva efter.

Anf. 74 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Jag ska fatta mig mycket kort; vi håller på att hamna i en politisk debatt här, uppfattar jag.

Bioekonomi är för all del mer än bara skogen, och ledamoten är inne på flera delar. Bara för att livslängden är lång när det gäller skog betyder ju inte det att den inte kan vara cirkulär. Jag är i och för sig inte forskare, men jag tror att det är när ett träd är mellan kanske 25 och 50 år som det binds som mest kol. Då har trädet den högsta tillväxten. När träden blir riktigt gamla upphör den tillväxten, och att då avverka – ledamoten kallar det för kalhyggen – på ett ansvarsfullt sätt, som det svenska skogsbruket gör, leder helt säkert till ett offensivt klimatarbete.

Jag glömde att svara på en fråga som Rebecka Le Moine ställde i sitt första inlägg, och det var om det finns prognoser kring vad denna bioekonomistrategi kan leda till för uttag. Jag har tyvärr inga sådana prognoser att hänvisa till vid dagens möte.

Anf. 75 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Det här är ju ett politiskt forum, och jag måste kunna argumentera kring vår avvikande ståndpunkt och lämna efter mig till uppteckningarna var Miljöpartiet står.

Jag måste ändå säga att det är en direkt felaktig tolkning av hur skogen fungerar som klimatarbetare. Man blandar kort sagt ihop hastighet och sträcka, kort sagt. Om vi tänker oss och visualiserar ett stort träd och en liten planta och funderar på vilket av dem som gör mest klimatnytta är det det stora trädet. Det spelar inte så stor roll i vilken hastighet träden växer, utan det som är viktigt för klimatet är totalen – och stora träd och gamla skogar binder in betydligt mer än små plantor.

Svenskt skogsbruk är heller inte så framgångsrikt i hållbarhetsarbetet som statssekreteraren framför. Detta är inte en åsikt, utan det har visat sig i artikel 17-rapporteringen till EU, där EU:s miljöbyrå också har kunnat visa svart på vitt att den boreala skogen är den med sämst ekologiskt skick i hela EU. Sverige och Finland får underkänt i hur vi bedriver skogsbruket, och det är också därför som stora aktörer som Nestlé väljer att inte längre köpa in från svenskt skogsbruk.

Anf. 76 ORDFÖRANDEN:

Med det konstaterar vi att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning, med avvikande ståndpunkter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Då kommer vi till rådsdagordningens punkt 5, Förordningen om ändring av förordningen om ekologiskt jordbruk.

Anf. 77 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Vid mötet kommer kommissionen att presentera sitt förslag till ändring av den grundläggande förordningen om ekologisk produktion.

Regeringen ser ekologisk produktion som en viktig del av den svenska livsmedelsproduktionen. Den grundläggande utgångspunkten är att ändringar av grundförordningen ska leda till lönsamhet och konkurrenskraft för relevanta aktörer. För Sverige är förenklade regelverk avgörande för att stärka den ekologiska produktionen. Detta innebär att motverka omotiverade administrativa och ekonomiska hinder för ekologiska producenter.

Jag vill betona vikten av att regelverket för ekologisk produktion ska vara utformat på ett sådant sätt att det finns förutsättningar för svenska producenter att möta en ökad efterfrågan på ekologiska livsmedel. Regeringen välkomnar ändringen av den grundläggande EU-förordningen. Vi stöder förenklingsambitionerna men skulle om möjligt gärna se mer långtgående förenklingar på vissa områden.

Anf. 78 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

På miljö- och jordbruksutskottets möte i går uppstod en diskussion om vad skrivningen i regeringens ståndpunkt om det totala användbara utrymmet i stall för slaktkyckling egentligen innebär. Vi fick inte några jättetydliga svar då, så jag ställer frågan här också.

Från vår sida tycker vi inte att det är acceptabelt att minska på djurskyddet eller minska utrymmeskravet per individ. Finns det några tydligare svar i dag?

Anf. 79 JYTTE GUTELAND (S):

Ordförande! Statssekreteraren redogjorde inte för det här med slaktkycklingarna i sin muntliga ståndpunkt. Jag vet inte om det betyder någonting, men även vi socialdemokrater är nyfikna och vill ställa frågor om detta.

Vi socialdemokrater tycker också att det är viktigt att det ekologiska jordbruket får konkurrenskraftiga villkor och anser även att det svenska sättet att definiera ekologiskt många gånger har varit väldigt framgångsrikt. Det ekologiska lantbruket har haft det tufft de här åren med kostnadskris och så, men historiskt har vårt sätt att arbeta varit framgångsrikt. Man har lyckats få en bred marknad, vilket är bra för både miljö, klimat och djurvälstånd.

Om man ser brett på det har vissa länder inom EU haft en mer snäv definition. Det ekologiska har då fått en väldigt hög prisbild, vilket har inneburit att det har handlat mer om delikatesser än om den viktiga roll som det ekologiska har för att värna hållbarheten och miljön. Därför är det bra med en diskussion om hur man kan få det ekologiska att klara av en stundtals tuff konkurrens. Där är vi alltså helt med.

Däremot blir vi oroad när man börjar tala om förenklingar när det handlar om utrymmen. Kommissionens beskrivning ger en bild av att man vill ge det ekologiska förutsättningar att ha fler stallar. Där kan det såklart finnas utmaningar, men det skulle kunna vara en väg.

I den skriftliga ståndpunkten får vi däremot en känsla av att regeringen vill driva på för att man ska få använda utrymmet i befintliga stallar på ett mer flexibelt sätt, vilket oroar oss eftersom vi menar att det kan tolkas som att utrymmet per kyckling blir mindre. Det är vi socialdemokrater inte med på, eftersom vi menar att kycklingars utrymmen på många håll redan är väldigt små, dels att den breda ansatsen borde vara den motsatta, det vill säga öka att välfärden för kycklingar. Vi tror också att många väljer ekologiskt just för att man är trygg med att kycklingarna har det bättre då. Därför vill vi absolut inte att det ekologiska hamnar i ett läge där det inte blir lika tydligt – inte heller för konsumenterna – vad detta innebär.

Därför ställer vi frågan igen: Är det så att statssekreterarens muntliga framställning betyder att man backar på det som står skriftligt, eller vill man fortfarande driva det här med flexibilitet gällande utrymmen i stallar för slaktkyckling? I så fall är vi inte med utan anmäler en avvikande ståndpunkt.

Anf. 80 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Jag tycker att det är jättebra att vi kan utveckla de resonemang som fördes i går på miljö- och jordbruksutskottet. Möjligen har jag lite mer detaljerade och bättre svar i dag.

Låt oss börja i den processuella delen. Kommissionen kom med sitt förslag den 18 december. Det här kommer att diskuteras på måndag under rådet, och Sverige kommer då att ha den ståndpunkt som är redovisad skriftligt. Beslut kommer dock att fattas senare, och innan beslut fattas kommer riksdagen att få en fakta-PM där detta utvecklas mer. Vi får alltså anledning att prata ytterligare om detta.

Icke desto mindre har Sverige den ståndpunkt som är redogjord för skriftligt. Om vi tar det i ordning föreslår kommissionen att den som är ekologisk producent ska få ha mer än ett hus. Man kan ha 1 600

kvadratmeter i ett hus, och i dag får producenten inte ha fler hus. Kommissionen säger nu att man kan få ha ett eller två hus till, och Sverige säger att det verkar vara en bra idé – vi ställer upp på att man får ha fler än ett hus.

På grund av att det finns regler för utrymme och flockstorlek, som inte föreslås ändras i någon del, har vi vidare kommit fram till att taket på 1 600 kvadratmeter inte längre fyller någon funktion. Har man ett hus på 1 700 kvadratmeter är flockstorleken och även utrymmeskraven fortfarande desamma. Djurvälståndskraven är alltså desamma.

Detta är en förenkling som Sverige i så fall skulle driva utan att djurvälståndet på något sätt försämrats. Det är vår analys.

Anf. 81 JYTTE GUTELAND (S):

Ordförande! Tack för förtydligandet, statssekreteraren!

Vi håller helt med om delen i kommissionens förslag som handlar om att ge möjlighet till fler stallar. Det kan ha sina utmaningar, men det är ändå ett sätt att ge det ekologiska möjlighet att konkurrera på mer jämlika villkor.

När det handlar om tolkningarna av existerande stallar, alltså hur stora de får vara och hur flexibelt det får vara, vill vi se längre utredningar innan vi driver den typen av frågor. Vi håller därför fast vid vår linje att vi inte vill att det ska stå med i regeringens ståndpunkt.

Anf. 82 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Även vi i Miljöpartiet är oroade över det som gäller utrymmet för slaktkyckling. Det finns många andra sätt att gynna ekobönder. Det kan handla om möjligheten att konkurrera på marknaden, stödfunktioner och andra konkurrensvillkor. Förslaget riskerar att underminera förtroendet för konsumenter. Det tar bort en del av den skillnad som finns mellan det ekologiska och det konventionella.

Om man tillåter fler hus och fler djur i enheterna är det inte riktigt något som gynnar småskaligheten, vilket jag tror vore en bra ingrediens för resiliens. Det är en utveckling som vi överlag skulle vilja se för europeiska bönder. Det finns också en oro från min sida för att zoonoser kan spridas. Vi vet att det finns en risk för det när man tränger ihop många djur på samma yta.

Vi tror att förslaget skulle gynna de större producenterna på bekostnad av djurvälstånd, ekologisk integritet och de småskaliga böndernas konkurrenskraft. Det är lite förvånande att få läsa detta i en ganska kort ståndpunkt från Sverige när vi här i nämnden och på annat håll brukar prioritera djurvälstånd. Jag undrar hur man resonerar här. Ska vi vara ett land som håller fanan högt i dessa frågor eller inte?

Anf. 83 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Jag instämmer i många av de farhågor som Miljöpartiet lyfter upp. Det finns en hel del frågetecken. Jag ställer mig därför bakom Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt om att det skulle behövas betydligt mer analys innan man för fram åsikter som dessa.

Anf. 84 ORDFÖRANDEN:

Är det en gemensam avvikande ståndpunkt från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet? Eller blir det var och en för sig?

Anf. 85 JYTTE GUTELAND (S):

Den kan vara gemensam.

Anf. 86 ORDFÖRANDEN:

Jag noterar att den är gemensam.

Anf. 87 ANNA LASSES (C):

Ordförande! Jag känner mig lite trög för jag förstod inte riktigt vad statssekreteraren menade.

Jag ska i ärlighetens namn säga att man för min och Centerpartiets del kan få ha både två och tre hus. Det verkar rimligt. Det är jättekonstigt om man bara skulle få ha ett hus. Däremot är jag väldigt mån om att ytan per kyckling inte blir mindre. Det är vad jag bryr mig om. Jag förstår inte den mening om det som finns i underlaget.

Med tanke på att det uppenbarligen finns oklarheter får jag ställa mig bakom den avvikande ståndpunkten. Men om statssekreteraren verkligen kan försäkra oss om att djurens utrymme inte minskar kan jag överväga att inte säga något emot ståndpunkten.

Anf. 88 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Låt mig upprepa en del av det som jag sa i mitt första inlägg i frågan och försöka vara ännu tydligare. Regler om flockstorlek, belägningsgrad, inhysningsförhållande och djurvälstånd påverkas inte över huvud taget av denna fråga. Vad kommissionen säger är att man kan ha mer än ett hus. Det tycker vi är bra, och det säger Sverige ja till.

Sverige säger också att ett tak om 1 600 kvadratmeter per hus blir ett obsolet krav och fyller ingen funktion. Flera ledamöter säger att det leder till att den genomsnittliga ytan per fågel blir mindre. Jag förstår ärligt talat inte hur man drar den slutsatsen. I ett teoretiskt fall skulle det tvärtom kunna bli mer yta per höna om man får bygga ett hus som inte är på 1 600 kvadratmeter utan på 1 700 kvadratmeter utan att flocken växer. Därför anser inte regeringen att det finns någon risk att djurvälståndet försämras.

Jag försäkrar er återigen att de regler om belägningsgrad, inhysningsregler och flockstorlek som jag räknade upp påverkas inte av detta. Det som händer är att man enligt kommissionen ska få ha mer än ett hus. Sverige har konstaterat att krav på ett tak om 1 600 kvadratmeter inte längre är ett funktionellt krav.

Anf. 89 JYTTE GUTELAND (S):

Ordförande! Tack, statssekreteraren, för redogörelsen!

Vi håller fast vid vår avvikande ståndpunkt. Det handlar om att vi inte själva har kunnat göra en analys av att det för djurvälståndet skulle vara likvärdigt att ha större stallar. Som jag förstår av statssekreteraren är detta den nya linjen. Vi vet inte varifrån den bedömningen kommer, vem som har gjort den och varför den inte skulle spela någon roll. På grund av alla möjliga saker, till exempel smittor och risk för en brist på överblickbarhet,

tror vi att ännu större stallar kan bli en svårighet i inte minst ett ekologiskt lantbruk där man försöker verka på ett annat sätt. För oss behöver det här utredas mer innan vi kan driva en sådan linje.

I den skriftliga ståndpunkten står det om det totala användbara utrymmet i stall för slaktkyckling. Det står inget om antalet kvadratmeter, utan det står att man vill kunna använda ytor i stallet på ett mer effektivt sätt. Det är något helt annat och handlar inte om hur stort stallet är. Man skulle kunna tolka in att biutor och annat räknas till vad kycklingarna har att röra sig på trots att det inte stämmer. Vi tycker att detta är ett flexibelt sätt att uttrycka sig på och kan inte ställa oss bakom det.

Anf. 90 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Jag tackar statssekreteraren för försöket till klargörande. Jag är dock inte helt med ännu.

Menar ni att det som ni säger ja till är att man får ha mer än ett hus eller en byggnad per gård men att varje hus, byggnad eller hall får vara på maximalt 1 600? Eller menar ni att man både tar bort begränsningen om hur många hallar man får ha och att det inte finns någon begränsning för hur stora dessa får vara?

Det som förvirrar mig är att statssekreteraren säger att flockstorleken eller tätheten inte påverkas. Men sedan säger han att det kan bli mindre täthet. Det måste betyda att storleken blir större men flocken är densamma, vilket i sin tur måste betyda att det finns ett krav på hur stora flockarna får vara. Det tycker jag inte har framgått. Om det finns absoluta krav på hur många slaktkycklingarna får vara men att ytan kan bli större tycker jag att det här hamnar i ett annat ljus. Det har dock inte riktigt framgått, och om det kan tydliggöras ännu mer skulle jag uppskatta det.

Anf. 91 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Ordförande! Det är precis som Rebecka Le Moine säger. Det finns en sekundärlagstiftning för belägningsgrad, inhysningsregler och flockstorlek, vilket jag läste upp tidigare. Inget av detta förändras i det som nu diskuteras.

Det som kommissionen vill förändra och som Sverige ställer sig bakom är att man får ha fler hus på samma gård, det vill säga samma produktionsenhet. I dag finns ett tak på 1 600 kvadratmeter. Mot bakgrund av sekundärlagstiftningen tycker Sverige att 1 600 kvadratmeter blir ett obsolet krav.

Jag kan inte teoretiskt se hur ytan per fågel blir mindre om flocken fortfarande består av x fåglar och det inte får vara mer än x fåglar samtidigt som huset blir större. Om det nya kravet ska vara 1 800 eller 2 000 kvadratmeter vet jag inte. Det får bli en senare fråga.

Anf. 92 REBECKA LE MOINE (MP):

Ordförande! Jag tackar statssekreteraren för svaret. Vi kanske börjar närma oss varandra.

Ni vill alltså ta bort taket för utrymmet men ha kvar taket för antalet slaktkycklingar? Kan ni i så fall vara vänliga och upplysa mig om vad detta tak är nu? Det finns ju olika krav på ekologisk uppfödning av slaktkyckling respektive konventionell uppfödning. På det ekologiska är kravet att det ska vara mindre än 21 kilo per kvadratmeter. Är det detta ni hänvisar till?

2025/26:22  
23 januari

Jag tycker att vi bör hålla oss så lågt som möjligt och vara tydliga – kanske ännu tydligare än vad ståndpunkten ger uttryck för nu – med att det är viktigt att det finns ett tak för hur många slaktkycklingarna får vara men att taket för utrymmet gärna får vara större.

Anf. 93 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Jag uppfattar det som en korrekt beskrivning. Sekundärlagstiftningen om antalet kilo och allt det som ledamoten redogjorde för är inte uppe för diskussion. Sverige driver ingen linje här. Mitt besked är att vi vill ha kvar nuvarande regler. Däremot blir 1 600 kvadratmeter per hus ett obsolet krav i framtiden. Det är mitt besked.

Anf. 94 REBECKA LE MOINE (MP):

Ursäkta, men då återstår ett problem som handlar om densiteten av djur. Vad jag känner till finns det inget maxtak för hur många djur det får finnas i en ekologisk besättning utan enbart en gräns på 21 kilo per kvadratmeter. Om man ökar antalet kvadratmeter kan det bli fler djur men med den täthet som är godkänd. Där finns en annan problematik som inte bara handlar djurvälstånd utan snarare om risken för att zoonoser sprids.

Jag tycker att frågan är stor och viktig, men den är inte särskilt tydlig i den svenska ståndpunkten. Jag kan tänka mig att ställa mig bakom Socialdemokraternas avvikande ståndpunkt. Jag uppfattar att det här är viktigt för en stor majoritet i riksdagen. Vi måste veta att vi driver på för en djurvälstånd som ligger i linje med vad vi själva tycker och verkar för.

Anf. 95 Statssekreterare DANIEL LILJEBERG:

Låt mig återkomma till den processuella frågan. Kommissionen har lämnat ett förslag. Riksdagen kommer att få en faktabromemoria inom sex veckor från att kommissionens förslag har godkänts. Sedan kommer hur Sverige ska agera att diskuteras igen. Frågan kommer hur som helst upp för diskussion på rådet på måndag.

Anf. 96 ORDFÖRANDEN:

Jag tolkar det som att det finns en avvikande ståndpunkt från S, V och MP. Hur vill Centerpartiet göra?

Anf. 97 ANNA LASSES (C):

Som jag tolkar det finns det en maxgräns på 4 800 kycklingar på 1 600 kvadratmeter. Om det stämmer behöver jag inte anmäla en avvikande ståndpunkt.

Anf. 98 ORDFÖRANDEN:

Hur många kycklingar sa du att det var?

Anf. 99 ANNA LASSES (C):

4 800. Men det står samtidigt att djurtätheten är begränsad till en viss maxvikt. Jag undrar om inte båda dessa uppgifter gäller. Det är ett frågetecken för mig. Men jag gissar att båda ska uppfyllas.

Anf. 100 ORDFÖRANDEN:

Så är det nog. Känner vi oss redo? Ja.

Jag konstaterar att det finns en avvikande ståndpunkt från S, V och MP.

I övrigt finns det stöd för regeringens här redovisade inriktning.

Dagordningspunkt 6, Rapporten om utvärderingen av direktivet om otillbörliga handelsmetoder, har strukits.

Har vi några övriga frågor? Nej.

Vi tackar statssekreteraren med medarbetare för deltagande vid dagens sammanträde i EU-nämnden. Vi önskar lycka till vid rådet och trevlig helg, när det blir dags.

2025/26:22

23 januari

---

# Innehållsförteckning

|                                      |           |
|--------------------------------------|-----------|
| <b>§ 1 Utrikesfrågor</b>             | <b>1</b>  |
| Anf. 1 ORDFÖRANDEN                   | 1         |
| Anf. 2 Utrikesminister MARIA MALMER  |           |
| STENERGARD (M)                       | 1         |
| Anf. 3 ORDFÖRANDEN                   | 1         |
| Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER  |           |
| STENERGARD (M)                       | 1         |
| Anf. 5 ORDFÖRANDEN                   | 1         |
| Anf. 6 Utrikesminister MARIA MALMER  |           |
| STENERGARD (M)                       | 1         |
| Anf. 7 ALEXANDRA VÖLKER (S)          | 3         |
| Anf. 8 ANNA LASSES (C)               | 3         |
| Anf. 9 ANDREA ANDERSSON TAY (V)      | 3         |
| Anf. 10 Utrikesminister MARIA MALMER |           |
| STENERGARD (M)                       | 3         |
| Anf. 11 ORDFÖRANDEN                  | 4         |
| Anf. 12 Utrikesminister MARIA MALMER |           |
| STENERGARD (M)                       | 4         |
| Anf. 13 ANNA LASSES (C)              | 6         |
| Anf. 14 ALEXANDRA VÖLKER (S)         | 6         |
| Anf. 15 ANDREA ANDERSSON TAY (V)     | 8         |
| Anf. 16 REBECKA LE MOINE (MP)        | 8         |
| Anf. 17 ORDFÖRANDEN                  | 9         |
| Anf. 18 Utrikesminister MARIA MALMER |           |
| STENERGARD (M)                       | 9         |
| Anf. 19 ALEXANDRA VÖLKER (S)         | 11        |
| Anf. 20 Utrikesminister MARIA MALMER |           |
| STENERGARD (M)                       | 11        |
| Anf. 21 ALEXANDRA VÖLKER (S)         | 11        |
| Anf. 22 ORDFÖRANDEN                  | 11        |
| Anf. 23 ALEXANDRA VÖLKER (S)         | 11        |
| Anf. 24 ANDREA ANDERSSON TAY (V)     | 11        |
| Anf. 25 REBECKA LE MOINE (MP)        | 11        |
| Anf. 26 ORDFÖRANDEN                  | 12        |
| Anf. 27 Utrikesminister MARIA MALMER |           |
| STENERGARD (M)                       | 12        |
| Anf. 28 ALEXANDRA VÖLKER (S)         | 12        |
| Anf. 29 ANDREA ANDERSSON TAY (V)     | 13        |
| Anf. 30 Utrikesminister MARIA MALMER |           |
| STENERGARD (M)                       | 13        |
| Anf. 31 ALEXANDRA VÖLKER (S)         | 14        |
| Anf. 32 ORDFÖRANDEN                  | 14        |
| Anf. 33 Utrikesminister MARIA MALMER |           |
| STENERGARD (M)                       | 14        |
| Anf. 34 ORDFÖRANDEN                  | 14        |
| Anf. 35 Utrikesminister MARIA MALMER |           |
| STENERGARD (M)                       | 15        |
| <b>§ 2 Allmänna frågor</b>           | <b>16</b> |
| Anf. 36 ORDFÖRANDEN                  | 16        |

|            |                                     |           |
|------------|-------------------------------------|-----------|
| Anf. 37    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 16        |
| Anf. 38    | ORDFÖRANDEN                         | 16        |
| Anf. 39    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 16        |
| Anf. 40    | MATILDA ERNKRANS (S)                | 17        |
| Anf. 41    | REBECKA LE MOINE (MP)               | 17        |
| Anf. 42    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 18        |
| Anf. 43    | ORDFÖRANDEN                         | 18        |
| Anf. 44    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 19        |
| Anf. 45    | MATILDA ERNKRANS (S)                | 19        |
| Anf. 46    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 19        |
| Anf. 47    | ORDFÖRANDEN                         | 20        |
| Anf. 48    | ANNA LASSES (C)                     | 20        |
| Anf. 49    | MATILDA ERNKRANS (S)                | 21        |
| Anf. 50    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 21        |
| Anf. 51    | ORDFÖRANDEN                         | 22        |
| Anf. 52    | MATILDA ERNKRANS (S)                | 22        |
| Anf. 53    | ORDFÖRANDEN                         | 22        |
| Anf. 54    | MATILDA ERNKRANS (S)                | 22        |
| Anf. 55    | ORDFÖRANDEN                         | 22        |
| Anf. 56    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 22        |
| Anf. 57    | ORDFÖRANDEN                         | 24        |
| Anf. 58    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 24        |
| Anf. 59    | ORDFÖRANDEN                         | 24        |
| Anf. 60    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 24        |
| Anf. 61    | ORDFÖRANDEN                         | 24        |
| Anf. 62    | EU-minister JESSICA ROSENCRANTZ (M) | 24        |
| <b>§ 3</b> | <b>Jordbruks- och fiskefrågor</b>   | <b>25</b> |
| Anf. 63    | ORDFÖRANDEN                         | 25        |
| Anf. 64    | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG   | 25        |
| Anf. 65    | ORDFÖRANDEN                         | 25        |
| Anf. 66    | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG   | 25        |
| Anf. 67    | ORDFÖRANDEN                         | 25        |
| Anf. 68    | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG   | 25        |
| Anf. 69    | REBECKA LE MOINE (MP)               | 26        |
| Anf. 70    | JYTTE GUTELAND (S)                  | 26        |
| Anf. 71    | ANDREA ANDERSSON TAY (V)            | 27        |
| Anf. 72    | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG   | 27        |
| Anf. 73    | REBECKA LE MOINE (MP)               | 27        |
| Anf. 74    | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG   | 28        |
| Anf. 75    | REBECKA LE MOINE (MP)               | 28        |
| Anf. 76    | ORDFÖRANDEN                         | 29        |
| Anf. 77    | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG   | 29        |
| Anf. 78    | ANDREA ANDERSSON TAY (V)            | 29        |
| Anf. 79    | JYTTE GUTELAND (S)                  | 29        |
| Anf. 80    | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG   | 30        |
| Anf. 81    | JYTTE GUTELAND (S)                  | 31        |
| Anf. 82    | REBECKA LE MOINE (MP)               | 31        |
| Anf. 83    | ANDREA ANDERSSON TAY (V)            | 31        |
| Anf. 84    | ORDFÖRANDEN                         | 31        |
| Anf. 85    | JYTTE GUTELAND (S)                  | 31        |
| Anf. 86    | ORDFÖRANDEN                         | 31        |

|          |                                        |    |
|----------|----------------------------------------|----|
| Anf. 87  | ANNA LASSES (C).....                   | 32 |
| Anf. 88  | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG..... | 32 |
| Anf. 89  | JYTTE GUTELAND (S) .....               | 32 |
| Anf. 90  | REBECKA LE MOINE (MP).....             | 33 |
| Anf. 91  | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG..... | 33 |
| Anf. 92  | REBECKA LE MOINE (MP).....             | 33 |
| Anf. 93  | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG..... | 33 |
| Anf. 94  | REBECKA LE MOINE (MP).....             | 34 |
| Anf. 95  | Statssekreterare DANIEL LILJEBERG..... | 34 |
| Anf. 96  | ORDFÖRANDEN.....                       | 34 |
| Anf. 97  | ANNA LASSES (C).....                   | 34 |
| Anf. 98  | ORDFÖRANDEN.....                       | 34 |
| Anf. 99  | ANNA LASSES (C).....                   | 34 |
| Anf. 100 | ORDFÖRANDEN.....                       | 34 |